

Datum
2020-06-09

Dnr
2020VFN231 779

Yttrande över remiss God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem (SOU 2020:19)

Härryda kommun är en av flera remissinstanser som bereds möjlighet att yttra sig över delbetänkande från Utredning om samordnad utveckling för god och nära vård. I betänkandet presenteras bedömningar och förslag som ska lägga grunden till en modern, jämlik, tillgänglig och effektiv hälso- och sjukvård.

Härryda kommun uppfattar det aktuella delbetänkandet som en imponerande sammanställning som ger underlag för ett förändringsarbete. Betänkandet speglar en lyssnande och resonerande inställning hos utredaren.

Härryda kommun ser det som positivt att kommunernas roll ges stort utrymme. Det framgår tydligt att kommunerna behandlats styvmoderligt som huvudman för hälso- och sjukvård, exempelvis saknas uppföljningsstruktur såväl gällande kvantitet, kvalitet och ekonomi.

Utredningen och dess förslag syr ihop hälso- och sjukvårdssystemets två huvudmannaskap till en bas, en stark primärvård. Primärvårdens grunduppdrag ska regleras i hälso- och sjukvårdsförordningen. Det är en del i ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem, och ur ett kommunalt perspektiv en förutsättning för fortsatt förändringsarbete. Det synliggör kommunernas huvudmannaskap och jämför det med den regionfinansierade hälso- och sjukvården. Förslaget att begreppet hemsjukvård i lagstiftningen ersätts med hälso- och sjukvård i hemmet är bra. Det är platsen som särskiljer, inte hälso- och sjukvårdsinsatsen.

En välfungerande och nära primärvård är central då hälso- och sjukvårdens uppdrag inte bara är att behandla sjukdom utan att återvinna och stärka hälsan. Omställningsarbetet måste därför omfatta hela den svenska hälso- och sjukvården med dess komplexa system.

Utredningen pekar på svårigheten att bedöma vården som ges utanför sjukhus, i synnerhet inom den kommunala hälso- och sjukvården. I betänkandet skriver utredningen ”upplevelsen från kommunala företrädare är att den kommunala hälso- och sjukvården är underresursatt. Det saknas

idag system för att belägga detta och kunna se en utveckling över tid”. En stark primärvård som fyller sin funktion och har förtroende hos medborgarna kräver ett system som med transparens följer vårdens utveckling och innehåll. Ett sådant nationellt system för uppföljning inom alla delar av hälso- och sjukvården är också centralt för att huvudmännen ska kunna mötas som jämbördiga parter. Ett nationellt system för uppföljning inom alla delar av hälso- och sjukvården är enligt Härryda kommun en nödvändig grundbult i utvecklingen.

Härryda kommun vill peka på att vårdssamverkansarbetet behöver utvecklas med fokus på närområdessamverkan, istället för att som idag till stor del ha sjukhus som utgångspunkt och i en central position.

Utredningens förslag om att regioner och kommuner för utformningen av hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå ska upprätta en övergripande gemensam plan är positivt, och den bestämmelse som föreslås i 16 kap. 5§ i HSL välkomnas. Ett gemensamt åtagande att erbjuda primärvård som bas i hälso- och sjukvårdssystemet är en rimlig utgångspunkt.

Utredaren påpekar att det i gällande lagstiftning inte finns något som hindrar att kommunalt anställd personal i vissa fall kan utföra insatser som den regionfinansierade hälso- och sjukvården ansvarar för, om regionen och kommunen enas om förutsättningarna för detta. Detta skapar emellertid frågor. Kommunalt anställd personal utför i sådana fall insatser som regionen fortfarande har huvudmannaskap för. Utredningen menar att detta inte innebär en ansvarsförskjutning, vilket i sig kan vara helt rätt.

Kommunen som vårdgivare har dock en upplevelse av att detta idag används ensidigt av den regionfinansierade hälso- och sjukvården, utan att huvudmännen enas om förutsättningarna, vilket upplevs som en vårdförskjutning. Huruvida ansvaret är flyttat eller inte blir sekundärt, arbetsbelastningen ökar och de kommunala resurserna tas i anspråk. Med detta resonemang ser Härryda kommun positivt på utredningens slutsats att stärka kraven på samverkan även på utförarnivå.

Härryda kommun vill särskilt peka på behovet av att tydliggöra kravet på läkarmedverkan i kommunalt finansierad primärvård, och ge kommunerna bättre verktyg när detta inte fungerar. Utredaren konstaterar att den författningsreglerade möjligheten för kommuner att på egen hand anlita läkare och få ersättning för sina kostnader inte används. Det är en oprövad och bräcklig lösning, som saknar acceptans. Vidare konstaterar utredningen att det finns behov av goda relationer och tillit mellan kommuner och regioner som gemensamt ska bemanna teamet kring den enskilde patienten. Ja, det är en förutsättning för att det ska fungera och att hälso- och sjukvården ska vara patientsäker. Utredningen går vidare i sitt resonemang som utmynnar i att någon generell möjlighet att överta skyldigheten att erbjuda läkarvård ej bör införas. Här vill Härryda kommun framföra att fler och mer konkreta förslag på åtgärder kunde förväntats av utredningen. Läkarmedverkan i kommunalt finansierad primärvård är så grundläggande, och kan utformas på så många olika sätt av den regionfinansierade delen av primärvården, att en större tydlighet är nödvändig.

Utredningens betoning av patientinflytande även inom styrning och utveckling av vården - och inte enbart i den enskildes egen vård – uppfattas som en genuin uppmaning att göra medborgarna delaktiga på alla nivåer. Detta är enligt Härryda kommun en förutsättning för att en nödvändig förändring av hälso- och sjukvården ska kunna implementeras, få en acceptans och för att den uthållighet som utredaren uppmanar till, ska finnas.

Förändringen, som innebär sex år av omställning, kräver ett arbete som kan se förbi befintliga resurser och ansvarsområden. Det är en svårighet eftersom nuvarande struktur är så befäst och förändringar kan få stora ekonomiska konsekvenser. Utredaren menar att förändringsprocessen mot en god och nära vård kommer att kräva inte bara samverkan, samordning och samarbete utan även samspel, ett begrepp som kan komma att bli väl använt under de kommande årens förändringsarbete.